

صاحبي ، مديري ، محوري :



آبونه بدلي :
سنة لکي ۱۰۰ غروش
آتي آيلني ۵۰ »
اوج آيلني ۲۵ »

مخمس

۱۳۳۸

اداره خانه-ي :
شهرزاده باشنده (تعالي اسلام)
جمعتي مرکز عموميسي
مرکز توزيني :
باب عالي جاده سنده (اتحاد
تجارت) کتبخانه-ي
اسلامک نفعنه خادم مقالات
مع التشر قبول و درج اولونور

يازانك شخصتي دكل ، يازنك احمي
نظر دفته آلتير .

ديني ، علمي ، ادبي ، اجتماعي و شيعه بيلك شهري
مجموعه اسلامي مدر

كلن يازير دن شايان قبول كوردولنار تاريخ
صيراسيله درج اولونور .

في ۷ بوجوق غروش

۱۳۳۹ هجادي الاخره سنه مخصوص نسخه

عدد : ۸

مدير مباحث :

مخمس ديني و علمي : تعدد زوجات حقنده جناب بکه جواب - اسکيليل محمد عاطف . غزالينک روح حقنده کي تلقياي -
آقسه کيلي احمد حمدي . نصرانيت علماسنک مسلمانلق حقنده حسن شهادتي . رضا .
مخمس تصوفي : تکیه لک سبب انقراضی - طاهر المولوی . کلمات صوفیه . شیخ صفوت .
مخمس تاريخي : خاندان علم و معرفت - محمد عزت و محمد عارف . مستجابي زاده عصمت بک - سيعود المولوی . مدرس
يوسف افندي مرحوم - علي شوکت . تاريخ وفات . اسماعيل حق پاشا .
عالم اسلام : جاواده شيخ عبدالحی نك مقامی - سعدی .
مخمس ادبي : غني کشمیری و بعض ابياني - طاهر المولوی .
علاوه : هند . ماصالري .

جناب غوث اعظم جلی حضرت بلرینک قصیده
عینہ لرنده کی ایات آتیہ ده بو خصوصه غزالی کی
دوشوندکاری کو سبتریر ؛ جناب غوث اعظم شویله
دیور :

« وفی فیہ من روحی نفخت کناہ * هل الروح الا عینہ منازع »
« و نرہ عن حکم الحلول قالہ * سوی والی توحیدہ الامر راجع »
« فی احدى الذات فی عین کثرۃ * ویامو جد الاشیاء ذاتک شایع »

ترجمہ سی :

« اوکا روحدن نفخ ایتدم بیورولماسی کنسایہ در ؛
روح اونک عینی دکل می در ؟ ای منازع ! لکن حق
حلولدن تنزیہ ایت ؟ زیرا اونک سواسی ، یعنی اوکا قارشی
باشقہ بذاتہ موجود یوقدر ؛ وهرشی اونک توحیدینہ
راجع در . ای کثرندہ احدى الذات اولان مولا ! ای
موجد اشیا ! ذاتک شایع در ؛ سندن غیری موجود حقیقی
یوقدر . »

شمدی شو راجقده برآز توقف ایدہ لم : غزالینک
فکری تحلیل ایدیلنجہ نتیجہ اولہرق کوربورزکہ : مشارالہ
روحک بدنہ تعلق ایتمی اعتباریلہ وحدت شخصہ سی ،
علی الاطلاق روحک احدیت ذاتیہ سی اثبات ایدیور .
روح ، تغیری ، محو وانعدامی قابل دکل در ؛ بدنہ تعلق
مناسبیلہ بر نوع استحاله کوربورسده بو ، روحک
ماہیتدہ بر تغیر اولدینی معناسنی اشراپ ایتمز . آنحق
بو تعلق واسطہ سیلہ بر طاقم اوصاف وملکات قازانیور
وبونلرہ تعین و تشخص ایدیور .

معافیہ اعتراف اولونمیلدرکہ : غزالینک بو بیاناتی ده
بو بحثدہ حلی مطلوب اولان بر طاقم مسائل مهمہ یی
- کاهی - حل ایدہ میور . برکرہ روحک حقیقی ، کندی ،
ماہیتی حقندہ هرکسک آکلاہ بیلہ جکی صورتدہ بر فکر
وبرہ میور ؛ نہایت « امر ربانی » ، یعنی عالم خلقدن
اولمایوب عالم امردن اولدینی سویلہ مکملہ اولی عالم امرہ
ارجاع ایدیور .

بشقہ بوکا قدر تیری ده کفایت ایتمز . شو قدر وارکہ مقتضای
شریعتلہ عمل ایتمی بیلرلرسده ده بونک نتائج ضروریہ سی
اولان مضار ومفاسد دیویہ ده دوچار ومجازات اخرویہ سنہ
کرفتار اولہ جقلرینہ شہہ ایدیلہ مز .

اسکلی
محمد عاطف

غزالینک روح حقندہ کی تلقیاتی

مابعد :

روح ، بدنہ تعلق اعتباریلہ وحدت شخصہ یہ مالک در .
چونکہ بدنہ تعلق حالندہ بر طاقم اوصاف مختلفہ قازانہرق
بو اوصافک مغایرتی سیلہ روحدہ بر خصوصیت پیدا
اولیور ؛ بوندن طولانی قبل التعلق واحد ایکن تکثر
ایتمش اولیور ؛ بعد مفارقة الابدان باقی قالماسی بدنہ حال
تعلقندہ قازانمش اولدینی اوصاف ونعوت ایلہ در .

روح ، نور الہی در ؛ فقط اللہدن جزؤ دکل در ؛
ضیای شمسک عکس ایلہ دیکی دیواری تنور ایتدیکی
کی ، روح استعداد قبولہ مظهر اولان مادہ عضویہ یی
اوصورتلہ تنور واحیا ایدر . کونشک ضیاسی دیوارہ
عکس ایتکلہ تجزی وانقسام ایتمش صایلمادینی کی ،
کونشک ضیاسی ده کونش لفظنک تمامیتنی افادہ ایتمز ؛ عینی
زماندہ دیوارہ حلول ایتمش ده صایلمماز . بونکلہ برابر
لایتناهی دیوارلرہ عکس ایدہ جک اولان نور شمسک
عینی در . نور ، دیوارلرک کثرتنہ رغما عین نوردر . واحددر .

ماہیتی بر در شو قدرکہ دیوارلرک استعدادینہ کوردہ بر تظاہرہ
مالکدر . کثرت وشخصیت بو اعتبار ایلہ در ؛ یعنی دیوارلرک
عددنچہ شخصیتلرہ انقسام ایدیور . ایشته روح ده تمامیلہ
بویلہ در . ماہیت ذاتیہ سی اعتباریلہ متحددر ؛ عینی زماندہ
ماہیت ذاتیہ سی اعتباریلہ مخلوق وحادثدہ دکل در ؛ فقط
بربدنی احیائتمک ، بر بدنہ تعلق ایلہ مک اعتباریلہ زمان ایلہ
مقید وحادثدر ! ..

لکن امر نه در؟ ایسته مسئله نك چين طرفی بوراسیدر.
فی الحقیقه جناب امام «عالم امر» حقنده پك كوزل
ایضاحات ویریور. فقط نه اولورسه اولسون «امر»
و «عالم امر» دینن مرتبه تشان و تظاهری شهود
و تدقیق روحی ایله اكلامایانلر، بو خصوصده حقیقتدن
چوق اوزاغه دوشرلر.

بونك ایچون دكل می دركه: مسلك جلیل تصوفه
واقف اولمایانلر، «ههكل» کی دینسزلرك مسلکی ایله مسلك
صوفیه آره سنده برفرق کورمیورلر. سلطان ولدك «بن
بیلمز ایدم کیزی عیان هپ سن ایمشسك» سوزی ایله
هه كلک مسلکی آره سنده برمشاهت آرایورلر. [۱]

دها صکره غزالینك بیاناتنه کوره بدنن صورت
قطعیده غیری اولان روحك بدنه صورت تعلقی و بدنن
تأثر و انفعالی، تعیر دیکرله جسد ایله روح آره سنده کی
مناسبتده مجهول قالیور. روحك بدنه تعلقندن اول
کندی ذاتی، خالق بیلیشی و بدنن انفکاکندن صوکرده ده
هم مکتسباتی، همده شخصیتی محافظه ایله می نه
صورته اولدیفی ده ایضاح ایدیلور.

مع مافیه بوراده غزالینی - حاشا - مؤاخذه ایدده جك
دكلز. ذاتا بو نقطه لری - اولجده سوبله دیکمز وجهله -
بر شکل علمی و فنیده حل ایتك بو کونه قدر کیسه یه
نصیب اولماش و اولمایه جقدر! جوهر مجرددن عبارت
بولان روحك بدنه کیفیت تعلقی ادراك هر حالده علمدن
زیاده کشفه عائد اولدیفی «صاری عبدالله افندی»
مرحومك افاده آتیله لری ده تأیید ایتکده در: «روح»،
فی الاصل جسد دخول و حلول ایله عالم ارواحده اولان
مخاندن مفارقت ایتیب بلکه مکاننده مع الاستقرار جسد
تعلق ایله ناظرده در. عادات ارواح ایسه بو منوال
اوزره دركه مرکز اصلیسندن بلا مفارقه هر قنئی محله
نظر ایدرسه اگا من حیث التعلق حلول ایدر. امر
مزبوری ایسه عقل محال کوزوب اهل کشف و یقیندن
غیرینی بومعانی بیلمز. پس روح، نظر اتحاد ایله جسمه
[۱] بومصرع حقنده بالآخره مطالعه بیان ایدیلر جکدر. محفل

نظر ایدوب شیک هویتنده اولان حلول کی، روحده
جسد تعلق ایتدکده تصویری جسد قیلور و حلول مزبور
اول وهله ده حصوله کلور. آندن صکره روح جسددن
آخر عمره وارنجه اکتسابدن زائله اولماز. یعنی روح،
آلت جسدانیه ایله یابودرکه اخلاق رضیه آلییه کسب
ایدوب آنکله اعلا ی علینه عروج ایدر. و یا خود اخلاق
بهیمه حیوانیه ارضیه اکتساب ایدوب اخلاق ردیه
مزبوره ایله سچین طبعده قالب صعوته قادر اولماز!...

روحك ماهیتنه عائد مسائلك عقل و تجربه دن
زیاده کشف و الهامه راجع اولدیفی شیخ اکبر حضرتلری ده
شو وجهله توضیح ایتکده در: «... و لیهذا ما عثر احد
من العلماء علی معرفة النفس و حقیقته الا الالهیون من
الرسل و الصوفیه و اما اصحاب النظر و ارباب الفكر من
القدماء و المتکلمین فی کلامهم فی النفس و ماهیتها فما منهم
من عثر علی حقیقتها و لا یعطیها النظر الفکری ابدأ فمن
طلب العلم بها من طریق النظر الفکری فقد استسمه
ذاورم و نفخ من غیر خرم و لا جرم انهم من الذین ضل سبیلهم
فی الحیوة الدنیا و هم یحسبون انهم یحسنون صنعاً فمن طالب الامر
من غیر طریقته فما ظفر بحقیقه»

بوتون اعظم صوفیه بوراده متفق اولدیفی کی،
عصر حاضرک اک بیوک فیلسوفلرینك حکم قطعیسی ده
بو صورته در. بناء علیه غزالینك فکر لرنده بو جهتک
- کاهی - توضیح ایتیه مش اولماسی استغراب اولته جق
شیلردن دکل در. اساساً عدم توضیح بزه نسبتله در؛ بو
مسائل ده تجربه ایله، معادلات عقلیه و منطقیه ایله آکلامق
ایسته ینلره کوره در.

احمد حمیدی

خامش - «محفل» مجموعه سته یازمقدمه اولدیفی مقالاته
عائد - یدنجی نسخه ده - تدقیق مؤلفاتك شوسط طریقینه تصادف
ایتدم: «اشبو مقالاتك مأخذی اولان و امام غزالی یه نسبت
ایدیلن (المضنون به علی غیر اهله) تام رساله: ابن الصلاح
و ابن السبکی کی ائمه علمك تحقیقاتنه نظراً امام غزالینك دکل در».

دوغروستی سوبله مک لازم کلیرسه « تدقیق مؤلفات » هیئتک ویرمش اولدینی شو حکمدن مقصدی نه اولدینی آکلادم .

چونکه بو مقالاتک مأخذی (المضمون به علی غیر اهله) دکل ، بلکه غزالینک بر جوق آناری ، بالخاصه (المضمون) نامنده کی اثری در . ذاتاً برنجی مقاله مده « غزالی مرحوم بر جوق اثرلرنده بولطفه مدرکه ربانیه به دأثر بیان مطالعه ایدیور . فقط بونلرک اک جمعیتلیسی : (المضمون به علی غیر اهله) ، (المضمون الصغیر) نامنده کی اثرلرنده سرد اغش اولدینی افکاردر . » دیمشدم . بناءً علیه (المضمون به علی غیر اهله) نامنده کی رساله طرفدن رأساً مأخذ کوستریلهمشدر ؛ هیئت برنجی مقاله نی تکرار اوقوسون .

یوق ، اگر هیئت ، امام غزالینک بر مضمونی وار ظن ایدیورسه بونده یا کیلیور . چونکه غزالینک اوج مضمونی وارددر : ۱ — المضمون به علی غیر اهله : نام دیکری (المضمون الکبیر)

۲ — المضمون الصغیر ؛ نام دیکری (الاجوبه الغزالیه فی المسائل الاخرویه .)

۳ — المضمون به علی اهله .

تدقیق مؤلفات هیئت محترمه سنک (ابن الصلاح) ایله (سبکی) به عطفاً « غزالی نک دکل در » دیدکری مضمون ، مجبا بونلردن هانکیسی در ؟ . سبکی نک : « ... وقد اشتمل المضمون علی التصریح بقدم العالم » ایله باشلایان عباردسته باقیلیرسه ، هرحالده بو ، المضمون الصغیر - که بزم اصل مأخذ من اودر - دکل در . چونکه اوراده سبکی نک سوبله مش اولدینی مسائل موضوع بحث دکل در . حتی مضمون کبیر ، یعنی المضمون به علی غیر اهله ده دکل در . فی الحقیقه ، بو کتابده معرفت ربوبیت ، معرفت ملائکه ، حقائق معجزات ، معرفت بعد الموت - صوفیه نک اساسلرینه کوره - رقیق بر صورتده تشریح ایدیلش ، فقط قائلنک تکفیری ایجاب ایده جک بر مسئله موضوع بحث اولامش در .

دها صکره ، بوکی مسائله بره مؤلفک سوزی علی الاطلاق معمول به اولاماز . فلان کتاب غزالینک دکل در ، دی به بیلک ایچون بر سبب اولق لازم در ؛ باشقه تورلو ایشک ایچندن چیقلماز . سبکی نک کوسترمش اولدینی سبب غزالی به نسبت اولنان اوج مضموندن هانکیسنده ایسه ، « تدقیق مؤلفات » هیئت محترمه سی لطفاً بزه ایضاح ایتسونلرده بزه آکلایلم ، که بو اثر غزالینک دکل امش . یوقه : « ائمه علمدن فلانک حقیقانه نظراً بو اثر ، شومؤلفک دکل در » کی سوزلرک قیبت علمیه سی یوق در .

احمد حمدی

نصرانیت علماسنک مسلمانلق حقنده حسن شهادتی :

— ۲ — [*]

فرانسه نک بللی باشلی رؤسای روحانیه سندن اولوب تتبعات عمیقہ سی سایه سنده دین اسلامک بعض حقایقه واصل اولنجه قلبی استیلا ایدن بر سودای حقیقت پرستی ساققه سیله هرچه بادا باد میدان فداکاری به آتیه رق مصره قدر شد رحل ایله ازبکیه جوارنده کائن میری اوپرا بناسنده ۴۱ شباط ۱۸۹۶ تاریخنده علی ملاء الناس کال سوزشله دین مبین حقنده بر خطبه ایراد ایدن محترم موسیو (لوازون) شویله بیوریورلر :

« حضرت محمد علیه السلام کرچه عنصر عربک در یتیمی ، فقط کافه خلائیک نی کریمدر .

حضرت محمدک رسالت جلیله سی قوم عربیه انحصار ایتمز . وحدانیت الهیه نی کشف و بیان باینده هیچ برنجی ذیشانک علوه متقی آنک کعب مغلاسنه یتمز . کرچه موسی علیه السلامک دینی توحید باری اوزرینه مؤسس اولان ادیان جمله سندن بر دیندر ، آنحق بر قومه ، یعنی بنی اسرائیله مخصوص اولدینی کی اودینه کوره هریرده عبادت ده غیر ممکندر .

محمد علیه السلام ایسه دین مبینی وحدانیت وبعثت کی ایکی مستحکم اساس اوزرینه نشر و تبلیغ ایله دنیانک هرجهته اهلا ایتشددر . ایشه بو ؛ نتیجه سی ادراک ایدنلره کوره تماماً انسانیتیه مصروف اولمش یک معظم برایشدر » بویوک روحانی بی مدانی (تونس) ی دخی زیارت ایدرک اسلام ، خرسیتان بالجمله خواص وعوام محضرنده دین مهدی به دأثر ایرادیله بتون آذانی تشذیف وقلبری تسخیر ایدن خطبه سنده شویله بیوریورلر :

« خدای متعال حصر تلری مجرد بی بشری سبیل سعاده ایضال ایچون نی ذیشانک قلب پاکنه وحی بیوردینی قرآن کریمک حکمت بالغه سی تجلی ایله بالجمله

[*] برنجیسی ۶ نجی نسخه ده در .